

แนวทางปฏิบัติการจับหรือค้น

อำนาจการจับและการตรวจค้นบุคคลของเจ้าพนักงานตำรวจ

กฎหมายมหาชน เป็นกฎหมายที่มีความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันหรือ ระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเอกชนในการก่อนนิติสัมพันธ์ขึ้น กฎหมายจึงบัญญัติขึ้นเพื่อให้อำนาจและ หน้าที่แก่รัฐ และหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ และแก่ประชาชนในการบริหารปกครอง ประเทศ และการบริการสาธารณะบนพื้นฐานของความไม่เสมอภาค ซึ่งหลักการที่สำคัญของกฎหมาย มหาชน คือ “ทำไม่ได้ ถ้ากฎหมายไม่บัญญัติให้ทำได้” นอกจากจะบัญญัติให้อำนาจและหน้าที่แก่ หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้ว การใช้อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามที่กฎหมายบัญญัตินั้นยังสามารถควบคุมตรวจสอบได้ ตามขั้นตอนและหลักเกณฑ์ของกฎหมาย มหาชน โดยทั่วไปรัฐธรรมนูญ กฎหมายปกครอง กฎหมายอาญา กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระธรรมนูญศาลยุติธรรม เป็นสาขาหนึ่งของกฎหมายมหาชน ซึ่งกิจกรรมของฝ่ายปกครองมีทั้งกิจกรรมเชิงควบคุมเป็นการดำเนินการเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม โดยการบังคับใช้ กฎหมายตามพระราชบัญญัติหรือพระราชกำหนดต่างๆแล้ว ก็จะออกกฎหมายมาควบคุมโดยการ ออกกฎ คำสั่งทางปกครอง จึงเป็นการเชิงควบคุมป้องกันเป็นหลัก เรียกว่า ตำรวจทางปกครอง และ กิจกรรมเชิงปราบปรามเป็นการดำเนินการเพื่อเอาตัวผู้กระทำความผิดกฎหมายโดยเฉพาะทางอาญา มาลงโทษ จะใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นหลัก จะกระทำโดยฝ่าย ปกครอง คือ ตำรวจและอัยการ เรียกว่า ตำรวจทางยุติธรรม

ในที่นี้จะกล่าวถึงอำนาจในการจับและการตรวจค้นของตำรวจทางยุติธรรมโดยเฉพาะ เจ้าพนักงานตำรวจที่ใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเท่านั้น

หลักประกันในกระบวนการยุติธรรมซึ่งเป็นที่ยอมรับทั่วไปว่าบุคคลไม่อาจถูกบังคับให้ กล่าวโทษตนเองหรือบุคคลจะถูกกลั่นโทษได้ต่อเมื่อรัฐสามารถพิสูจน์ได้ว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดจริงดังฟ้อง หลักนี้มีผลไปถึงว่าบุคคลไม่อาจถูกบังคับ ชู่เช้ญ หลอกลวง หรือทำด้วยวิธีอื่นใดอันไม่ชอบด้วย กฎหมายให้เขาต้องให้การอันเขาไม่เต็มใจให้ สิทธินี้เป็นส่วนประกอบของการสันนิษฐานว่าผู้ต้องหา เป็นผู้บริสุทธิ์ด้วย

ดังนั้น ประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมจึงต้องมีการประสานหลักการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชนในรัฐธรรมนูญให้สอดคล้องกับหลักปฏิบัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญาในการดำเนินคดีอาญาด้วย ในปัจจุบันรัฐธรรมนูญและกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยได้มีการพัฒนาไปทาง คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาและจำเลย ในคดีอาญา ซึ่งโดยหลักสากลในการดำเนินคดีอาญาในปัจจุบันถือว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยมิได้เป็นเพียงผู้ถูกดำเนินคดีเท่านั้น หากแต่เป็นผู้ทรงสิทธิและหน้าที่ในการดำเนินคดีด้วย และให้สันนิษฐานไว้ก่อน ว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าศาลจะพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิด ดังนั้นการปฏิบัติต่อ ผู้ต้องหาหรือจำเลยจึงต้องคำนึงถึงมาตรการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของเขาด้วย

๑. เขตอำนาจของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในการจับ

๑.๑ การจับ การจับผู้กระทำความผิดนั้นเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ส่วนคนธรรมดาจะจับผู้อื่นไม่ได้เพราะไม่ได้เป็นเจ้าของพนักงาน แต่กฎหมายมีข้อยกเว้นให้บุคคลธรรมดา มีอำนาจที่จะจับผู้กระทำความผิดได้ในบางกรณีเท่านั้น กรณีแรก เมื่อเจ้าพนักงานร้องขอให้ช่วยจับ กรณีนี้ต้องเป็นเรื่องที่มีหมายจับอยู่แล้ว ไม่ว่าจะมีความผิดฐานใดก็ตามและต้องเป็นกรณี ที่เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการตามหมายจับนั้นร้องขอความช่วยเหลือจากราษฎรที่อยู่ใกล้ เพื่อให้เขาช่วยจับกุมผู้กระทำความผิดตามหมายจับนั้น แต่จะบังคับให้เขาช่วยโดยอาจจะเกิด อันตรายแก่ราษฎรนั้นไม่ได้แต่ถ้าเป็นกรณีที่เจ้าพนักงานไม่มีหมายจับ ถึงแม้เจ้าพนักงานจะร้องขอให้ ราษฎรช่วยจับ ราษฎรนั้นก็ไม่มีอำนาจในการจับ คำร้องขอของเจ้าพนักงานเช่นนี้ไม่ถือเป็นคำสั่งของเจ้าพนักงาน และราษฎรผู้ที่ได้รับคำร้องขอจากเจ้าพนักงานนั้นจะไม่ปฏิบัติตามก็ได้ กรณีที่สองคือ เมื่อพบการกระทำความผิดซึ่งหน้า และต้องเป็นความผิดที่ระบุไว้ในท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและต้องเป็นกรณีที่เป็นการกระทำความผิดซึ่งหน้าเท่านั้น กรณีที่สาม เป็นกรณี ที่นายประกันได้พบเห็นผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้หลบหนีประกันและไม่สามารถร้องขอความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานให้จับกุมได้ทันที สำหรับการจับนั้นเป็นมาตรการที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ และเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิ เสรีภาพ ของประชาชนมากที่สุดอย่างหนึ่ง การจับก่อให้เกิดอำนาจในการควบคุมผู้ถูกจับ ประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญามาตรา ๘๓, ๘๔, ๘๔/๑ และ ๘๗ ผู้จับมีอำนาจค้นตัวผู้ถูกจับ มาตรา ๘๕ วรรคหนึ่ง และอำนาจอื่นอีกหลายประการ

เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้พ้นจากการถูกจับโดยอำเภอใจโดย เจ้าหน้าที่ของรัฐโดยหลักแล้ว การจับต้องเป็นการจับโดยมีหมายจับ จะจับโดยไม่มีหมายก็แต่เฉพาะ ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น

๑.๑.๑ เหตุที่จะออกหมายจับได้มีดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปี หรือ

(๒) เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญาและมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น

ถ้าบุคคลนั้นไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง หรือไม่มาตามหมายเรียกหรือตามนัดโดยไม่มีข้อแก้ตัวอันควร ให้สันนิษฐานว่าบุคคลนั้นจะหลบหนี

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๖๖ (๑) ได้กำหนดอัตราโทษของ ความผิดอาญา ซึ่งเป็นเหตุออกหมายจับ คือ “จำคุกอย่างสูงเกิน ๓ ปี” ด้วยเหตุนี้ หากความผิดอาญา นั้นมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงสามปีหรือต่ำกว่านั้น ก็ยังไม่เป็นเหตุออกหมายจับผู้กระทำความผิด โดย จะต้องดำเนินการออกหมายเรียกก่อน หากไม่มาตามหมายเรียกโดยไม่มีข้อแก้ตัวอันควร มาตรา ๖๖ วรรคสอง ให้สันนิษฐานว่า บุคคลนั้นจะหลบหนี ซึ่งมีผลคือ

เป็นเหตุให้ออกหมายจับตามมาตรา ๖๖ (๒) ได้แต่ในกรณีที่ความผิดอาญานั้นมีโทษจำคุกอย่างสูงสามปีหรือต่ำกว่านั้น แม้จะไม่ใช่เหตุออกหมายจับผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๖๖ (๑) แต่ก็อาจเป็นเหตุออกหมายจับตามมาตรา ๖๖ (๒) ได้ หากมีหลักฐานว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิด และมีเหตุอันควรหรือเชื่อว่าจะหลบหนีหรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น

ดังนั้นเหตุออกหมายจับตามมาตรา ๖๖ (๑) ต้องคำนึงถึงอัตราโทษ กล่าวคือ “จำคุก อย่างสูงเกินสามปี” ทั้งนี้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าจะหลบหนีหรือไม่ อย่างไรก็ตาม ศาลย่อมมีดุลพินิจที่จะ ไม่ออกหมายจับก็ได้ แม้ความผิดนั้นจะมีโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หากศาลเห็นว่าพนักงานสอบสวนเพียงแต่นัดหมาย หรือออก “หมายเรียก” ก็ได้ ศาลก็อาจไม่ออก “หมายจับ” ตามที่พนักงาน ฝ่ายปกครองหรือตำรวจร้องขอก็ได้

เหตุออกหมายจับตามมาตรา ๖๖ (๒) โดยหลักก็น่าจะหมายถึง กรณีความผิดที่มีอัตรา โทษจำคุกอย่างสูง ตั้งแต่สามปีลงมา ซึ่งจะออกหมายจับได้ต้องเป็นกรณี “หลบหนี” หรือจะไป “ยุ่ง เหยิงกับพยานหลักฐาน” หรือ “ก่อเหตุอันตรายประการอื่น” แต่มีข้อสังเกตว่ามาตรา ๖๖ วรรคสอง ให้สันนิษฐานว่า “ผู้ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง” หรือ “ไม่มาตามหมายเรียกหรือตามนัดโดยไม่มีข้อแก้อัน สมควร” เป็นบุคคลที่ “จะหลบหนี” อันเป็นเหตุออกหมายจับตามมาตรา ๖๖ (๒) นั้น ความผิดจะมี อัตราโทษจำคุกเท่าใดก็ได้ ข้อสำคัญไม่ได้อยู่ตรงอัตราโทษ แต่อยู่ตรงที่ว่า “จะหลบหนี” หรือ “ยุ่ง เหยิงกับพยานหลักฐาน” หรือ “ก่อเหตุอันตรายประการอื่น” หรือไม่ กรณีตามมาตรา ๖๖ (๒) อัตรา โทษจำคุกจะเท่าใดก็ได้ กล่าวคือ ตั้งแต่ประหารชีวิตลงมา

๑.๑.๒ การจับโดยไม่มีหมายจับ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๗๘ ให้อำนาจ “พนักงานฝ่าย ปกครองหรือตำรวจ” จับบุคคลโดยไม่มีหมายจับได้ ซึ่งต้องถือว่าเป็น “ข้อยกเว้น” เพราะมีความ จำเป็นเร่งด่วนไม่อาจรอให้มีการออกหมายจับได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๗๘ (๑) เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำ “ความผิดซึ่งหน้า” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๐ เห็นกำลังกระทำความผิดหรือพบในอาการใดซึ่งแทบจะไม่มีเวลาสงสัยเลยว่าเขาได้กระทำ ความผิดมาแล้วสด ๆ ดังนั้นการจับโดยไม่มีหมายจับเพราะการกระทำความผิดซึ่งหน้านั้น จะต้องทำ การจับโดยทันทีต่อเนื่องจากการกระทำความผิดซึ่งหน้า และการจับนั้นจะต้องยังไม่ขาดตอน กล่าวคือ ไล่ติดตามจับไปโดยตลอดให้ถือว่าเป็นความผิดซึ่งหน้า

กรณีที่ให้ถือว่าเป็นความผิดซึ่งหน้า ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๐ วรรคสอง ได้แก่ กรณีที่ผู้จับมีได้ “เห็น” หรือ “พบ” ซึ่งหน้า แต่เป็นกรณีที่ (๑) เป็น ความผิดที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และ (๒) มีบุคคลถูกไล่จับตั้ง ผู้กระทำความผิดโดยมีเสียงร้องเอะอะ หรือ (๓) เมื่อพบบุคคล (ก) แทบจะทันทีทันใดหลังจากการ กระทำผิด (ข) ในถิ่นแถวใกล้เคียงกับที่เกิดเหตุ นั้น และ (ค) มีสิ่งของที่ได้มาจากการกระทำผิด หรือ (ง) มีเครื่องมือ อาวุธ หรือ วัตถุประสงค้อย่างอื่นสันนิษฐานได้ว่าได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือ (จ) มี ร่องรอยหรือพิรุณเห็นประจักษ์ที่เสื้อผ้าหรือเนื้อตัวของผู้นั้น

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๗๘ (๒) บัญญัติว่า “เมื่อพบ บุคคลโดยมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าผู้นั้นน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สิน ของผู้อื่นโดยมีเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอันสามารถอาจใช้ในการกระทำความผิด”

ตามบทบัญญัติมาตราดังกล่าวนี้จึงทำให้เจ้าหน้าที่ที่สามารถจับผู้ที่ “ตระเตรียม” กระทำ ความผิด ได้โดยไม่ต้องมีหมายจับ แม้ว่าการตระเตรียมจะไม่มีกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดก็ตาม ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้มีการ กระทำความผิดเกิดขึ้น อย่างไรก็ตามเพื่อเป็นการจำกัดการใช้อำนาจของ เจ้าหน้าที่ กฎหมายจึงได้ระบุเงื่อนไขไว้ว่า ผู้ที่จะถูกจับนั้นต้องมี เครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอัน สามารถอาจใช้ในการกระทำความผิดได้แต่กรณีนี้ราษฎรไม่มี อำนาจจับ

ดังนั้นจึงมีกรณีที่จะต้องพิจารณาหลักปฏิบัติ คือ

- ก. ดำรวจจับได้ โดยไม่ต้องมีหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญา มาตรา ๗๘ (๒)
- ข. เมื่อจับแล้วพนักงานสอบสวนมีอำนาจควบคุมตัวได้ ๔๘ ชั่วโมง โดยอาศัย อำนาจตาม พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗ (จะใช้อำนาจควบคุมตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา มาตรา ๘๗ ไม่ได้ เพราะมาตรา ๘๗ เป็นอำนาจควบคุมเมื่อมีการ กระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นแล้ว)
- ค. เมื่อใกล้จะครบ ๔๘ ชั่วโมง ให้พนักงานสอบสวนนำตัวผู้ต้องหาไปพบพนักงาน อัยการ เพื่อให้ พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลให้ศาลสั่ง “เรียกประกันทัณฑ์บน” ตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา ๔๖ อัน เป็น “วิธีการเพื่อความปลอดภัย”

ง. พนักงานอัยการขอให้ศาลสั่งริบ “ของกลาง” ได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓ (๑) เพราะเป็นทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดและศาลมีอำนาจสั่งริบได้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๗๘ (๓) บัญญัติว่า “เมื่อมีเหตุ ที่จะออกหมายจับ บุคคลนั้นตามมาตรา ๖๖ (๒) แต่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่อาจขอให้ศาลออก หมายจับบุคคลนั้นได้”

การจับโดยไม่มีหมายจับตามมาตรา ๗๘ (๓) นี้ หมายถึงกรณีดังนี้

(๑) เมื่อมีพยานหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญาและ มีเหตุอันควรเชื่อว่าหลบหนีหรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น และ (

๒) มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่อาจขอให้ศาลออกหมายจับบุคคลนั้นได้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๗๘ (๓) นั้นจะเชื่อมโยงไปถึงมาตรา ๖๖ (๒) ซึ่งมาตรา ๖๖ (๒) “มีเหตุอันควรเชื่อว่าหลบหนีและวรรคสองของมาตรา ๖๖ บัญญัติไว้ด้วย ว่า ถ้าบุคคลนั้นไม่มีที่อยู่เป็น หลักแหล่ง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลนั้นจะหลบหนี

ถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจเห็นว่า

๑) มีหลักฐานตามสมควรว่าน่าจะได้กระทำความผิด โดยอาจพิจารณาจาก คำยืนยันของ ผู้เสียหายประกอบกับคำกล่าวของผู้เสียหายว่าได้รับทุกข์ไว้แล้ว และ

๒) มีเหตุอันสมควรเชื่อว่าผู้ต้องหาจะหลบหนี การที่ผู้ต้องหาไม่มีที่อยู่เป็นหลัก แหล่งซึ่งมาตรา ๖๖ วรรคสอง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาจะหลบหนี

๓) มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่อาจขอให้ศาลออกหมายจับผู้ต้องหาได้ อีกประการหนึ่งคือว่า หาก ผู้ต้องหาไม่มีที่ว่าจะหลบหนี ประกอบกับมีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง เจ้าหน้าที่ ตำรวจจะจับผู้ต้องหาโดยไม่มีหมายจับ ตามมาตรา ๗๘ (๓) ไม่ได้ หรือหากผู้ต้องหา รู้ตัวว่าจะถูกจับก็ ทำท่าจะเดินเข้าบ้านซึ่งอยู่บริเวณนั้น จะจับผู้ต้องหา โดยไม่มีหมายจับไม่ได้เช่นกัน เพราะแม้จะมีเหตุ ออกหมายจับตามมาตรา ๖๖ (๒) แต่จะจับโดยไม่มีหมายจับตาม

มาตรา ๗๘ (๓) ได้จะต้องเป็นกรณีมี ความจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่อาจขอให้ศาลออกหมายจับบุคคลนั้นได้ด้วย ซึ่งกรณี ที่ผู้ต้องหา กำลังจะ เดินทางกลับเข้าบ้านของตน ไม่น่าจะถือว่ามีความจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่อาจขอให้ศาลออก หมายจับ บุคคลนั้นได้ กรณีเช่นนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจคงจะต้องขอให้ศาลออกหมายจับผู้ต้องหาตามมาตรา ๖๖ (๑) ก่อนจึงจะจับผู้ต้องหา ตามหมายจับได้

กรณีที่ผู้เสียหายชี้ให้จับหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจจะจับเองโดยไม่มีหมายจับ จะต้องครบ หลักเกณฑ์ ๓ ประการ ดังต่อไปนี้(๑) มีหลักฐานตามสมควรว่าผู้จะถูกจับน่าจะได้กระทำความผิด อาญา และ (๒) มีเหตุอันควร เชื่อว่าผู้จะถูกจับ “จะหลบหนี” หรือ “จะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน” หรือ จะก่อเหตุอันตรายประการอื่น” และ หากบุคคลที่จะถูกจับไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งมาตรา ๖๖ วรรคสอง “ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลนั้นจะหลบหนี” และ (๓) ต้อง “มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่ อาจขอให้ศาลออกหมายจับบุคคลนั้นได้

หากไม่ครบทั้ง ๓ ประการ เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องขอให้ศาลออกหมายจับ หากมีเหตุออก หมายจับตาม มาตรา ๖๖ (๑) หรือ (๒) หากยังไม่มีเหตุออกหมายจับ ควรนัดหมายหรือออกหมายเรียก หากไม่มาตามนัดหรือ ตามหมายเรียกก็ให้สันนิษฐานไว้ว่าบุคคลนั้นจะหลบหนี ซึ่งเป็นเหตุออก หมายจับตามมาตรา ๖๖ (๒) ได้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรามาตรา ๗๘ (๔) เป็นการจับผู้ต้องหา หรือจำเลยที่หนีหรือ จะหลบหนีในระหว่างที่ถูกปล่อยชั่วคราวตามมาตรา ๑๑๗

๑.๑.๓ การจับโดยไม่มีหมายจับตามมาตรา ๖๕ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๖๕ นั้นให้อำนาจเจ้าพนักงานที่จะจับ บุคคลโดยไม่ต้องมีหมายจับในกรณีที่ผู้ต้องหาได้ถูกจับตามหมายจับแล้วและ ได้หลบหนีหรือมีผู้ช่วยให้ หนี ผู้มีอำนาจในการจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๖๕ โดยไม่ มีหมายจับ ก็ คือ เจ้าพนักงานผู้ที่ได้เคยจับบุคคลนั้นตามหมายมาก่อน แล้วบุคคลนั้นได้หลบหนีที่คุมขังตาม ประมวล กฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๐ ตำรวจก็มีอำนาจจับได้อีกโดยไม่ต้องมีหมายจับ เป็นการจับตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๖๕ และกีดำเนินคดีได้ในความผิดเดิมตามหมายจับและใน ความผิดใหม่ คือฐานหลบหนีที่คุมขัง แต่ถ้าหากผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวอยู่แล้ววิ่งหนีไปต่อหน้าต่อตา เจ้าหน้าที่ เช่นนี้ ตำรวจก็ ตามจับได้โดยอาศัยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๗๘ (๑) ได้เพราะเป็นการกระทำความผิดฐาน หลบหนีจากที่คุมขังตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ๑๕๐ อันเป็น “ความผิดซึ่งหน้า” หมายจับเดิม นั้นใช้ไม่ได้แล้ว เพราะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา มาตรา ๖๘ บัญญัติว่า “หมายจับคงใช้ได้อยู่ จนกว่าจะจับได้” ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา มาตรา ๖๕ จึงต้องให้อำนาจผู้จับตามหมายจับเดิมทำ การจับได้โดยไม่ต้องมีการออก หมายจับใหม่อีก

๑.๑.๔ การจับโดยไม่มีหมายจับตามมาตรา ๑๓๔ วรรคห้า พนักงานสอบสวนมีอำนาจจับผู้ต้องหา โดยไม่มีหมายจับได้ หากเป็นกรณีที่แจ้งข้อ กล่าวหาแล้ว แต่ผู้ต้องหายังไม่ได้ถูกจับและยังไม่ได้มีการออกหมายจับ แต่พนักงานสอบสวนเห็นว่ามี เหตุออกหมายจับผู้ต้องหาได้ และพนักงานสอบสวนสั่งให้ผู้ต้องหานั้นไปศาลเพื่อให้ ศาลออกหมายจับ แต่ผู้ต้องหาไม่ยอมไปศาลตามคำสั่งของพนักงานสอบสวน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๔ วรรคห้า บัญญัติถึงกรณีที่ ผู้ต้องหายัง ไม่ได้ถูกจับ เช่น ผู้ต้องหาที่ออกหมายเรียกหรือปรากฏว่าผู้ใดซึ่งมาอยู่ต่อหน้าพนักงาน สอบสวนเป็นผู้ต้องหา เช่น พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนบุคคลนั้นเป็นพยาน แต่ปรากฏต่อมาว่า เขาเป็นผู้ต้องหา ในกรณีเช่นนี้เมื่อมีการ

แจ้งข้อกล่าวหาแล้ว พนักงานสอบสวนยังไม่มีอำนาจควบคุม เพราะอำนาจจะเกิดขึ้นเมื่อมีการจับผู้ต้องหาแล้วเท่านั้น

ในกรณีที่ยังมิได้มีการจับผู้ต้องหา แต่ผู้ต้องหาถูกหมายเรียกให้พบพนักงานสอบสวน เมื่อมีการแจ้งข้อกล่าวหาแล้ว หากพนักงานสอบสวนเห็นว่ามิเหตุออกหมายจับผู้ต้องหานั้นได้ตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๗๑ โดยมาตรา ๗๑ โยงไปหามาตรา ๖๖ กล่าวคือ

หากพนักงานสอบสวนเห็นว่ามิเหตุตามมาตรา ๖๖ พนักงานสอบสวนมีอำนาจสั่งให้ ผู้ต้องหาไปศาล เมื่อเพื่อขอออกหมายจับโดยทันที ในกรณีเช่นนี้ให้ศาลมีอำนาจ “สั่งจับ” โดยนำ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยผู้ต้องหาถูกควบคุมอยู่ โดยไม่ต้องมีการจับผู้ต้องหา

ถ้าขณะนั้นเป็นเวลาศาลปิดหรือใกล้จะปิดทำการ ให้พนักงานสอบสวนสั่งให้ผู้ต้องหา ไปศาลในโอกาสแรกที่ศาลเปิดทำการ กรณีเช่นนี้พนักงานสอบสวนจะควบคุมผู้ต้องหาไม่ได้เพราะยัง ไม่ได้มีการจับกุมผู้ต้องหานั้น พนักงานสอบสวนจะต้องปล่อยผู้ต้องหาไปและสั่งให้ผู้ต้องหาไปศาลใน โอกาสแรกที่เปิดทำการ และการปล่อยผู้ต้องหาไปนั้นมิใช่การปล่อยชั่วคราว เพราะยังไม่มีอำนาจ ควบคุมเนื่องจากยังไม่มีการจับผู้ต้องหานั้น หากผู้ต้องหาไม่ยอมไปศาลตามที่พนักงานสอบสวนสั่ง มาตรา ๑๓๔ วรรคห้า ให้อำนาจ พนักงานสอบสวนจับผู้ต้องหานั้นได้โดยไม่ต้องมีหมายจับ โดยมาตรา ๑๓๔ วรรคห้า บัญญัติให้ถือว่า เป็นกรณีจำเป็นเร่งด่วนที่จะจับผู้ต้องหาได้ โดยไม่ต้องมีหมายจับ

๒. การค้นในที่รโหฐานโดยความยินยอม

๒.๑ ความหมายของคำว่า “ที่รโหฐาน” และ “เคหสถาน” ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒(๑๓) ได้ให้คำนิยามว่า ที่ต่างๆ ซึ่งมีใช้ที่ สาธารณสถาน และตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑(๓) บัญญัติว่า “ที่สาธารณสถาน” หมายความว่า สถานที่ใดๆ ซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้

ดังนั้น ที่ใดเป็นที่รโหฐาน จึงน่าจะหมายถึงสถานที่ใดๆ ที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองเคหสถาน แสดงเจตนา หวงกันมิให้บุคคลภายนอกเข้าไป การแสดงเจตนาหวงกันอาจเป็นโดยชัดแจ้งหรือโดย ปรียาย เช่น เจ้าของปิดป้าย ห้ามเข้าหรือการล้อมรั้วยอมเป็นการแสดงเจตนาหวงกัน หรือสถานที่ซึ่งประชาชนไม่มีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ หรือที่ส่วนตัวอันแสดงถึงเจตนาหวงกันของเจ้าของหรือ ผู้ปกครอง

ส่วนความหมายของคำว่า “เคหสถาน” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑(๔) บัญญัติว่า “เคหสถาน” หมายความว่า ที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย เช่น เรือน โรง เรือ หรือแพ ซึ่งคนอยู่อาศัย และให้ หมายความว่ารวมถึงบริเวณ ของที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยนั้นด้วย จะมีรั้วล้อมหรือไม่ก็ตาม

๒.๒ หลักทั่วไปว่าด้วยการค้นในที่รโหฐาน โดยทั่วไปแล้ว การค้นมี ๒ ประเภท คือ การค้นในที่รโหฐาน และการค้นตัวบุคคล การค้นในที่ รโหฐานตามกฎหมายไทย ไม่ว่าจะเป็นการค้นที่รโหฐานจะต้องมีหมายค้น การ ออกหมายค้นที่จะต้อง ออกโดยศาล และการบังคับตามหมายค้นโดยเจ้าพนักงานของรัฐมีหน้าที่ในการค้น รวมทั้ง ผลของการ ค้นในที่รโหฐานโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งจะกล่าวไปโดยลำดับดังนี้

๒.๒.๑ การค้นที่รโหฐานจะต้องมีหมายค้น ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น ในการปฏิบัติหน้าที่ ของเจ้าพนักงานของรัฐเพื่อพบ สิ่งของหรือบุคคลยอมจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน ผู้ที่มี

อำนาจคดีมี ๒ ประเภทก็คือ พนักงานฝ่ายปกครองและตำรวจ กับพนักงานสอบสวน โดยที่เจ้าพนักงานอื่นๆ ของรัฐ ไม่มีอำนาจคดี ซึ่งการค้นในที่โรฐานจะกระทำด้วยเหตุ ๒ ประการ กล่าวคือ เพื่อหาตัวคนหรือเพื่อ สิ่งของ

แม้ว่าการค้นในที่โรฐานนั้น โดยหลักจะต้องมีหมายค้นที่ออกโดยศาลเท่านั้น แต่เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจอาจจะกระทำการค้นโดยไม่มีหมายค้นได้

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๙๒ ที่ได้บัญญัติข้อยกเว้น ที่เจ้าพนักงานสามารถทำการตรวจค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายค้นไว้ ๕ ประการด้วยกัน ดังนี้

(๑) เมื่อมีเสียงร้องให้ช่วยมาจากข้างในที่โรฐาน หรือมีเสียงหรือพฤติกรรมอื่นใดอัน แสดงได้ว่ามีเหตุร้ายเกิดขึ้นในที่โรฐาน ความมุ่งหมายข้อยกเว้นเพื่อให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือ ตำรวจสามารถเข้าไปช่วยเหลือผู้ที่ร้องขอให้ช่วย หรือปรากฏว่ามีเสียงหรือพฤติกรรมอื่นใดอันแสดงได้ ว่ามีเหตุร้ายเกิดขึ้นในที่โรฐาน ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันการกระทำความผิดหรือเพื่อจับกุมผู้กระทำ ความผิด

(๒) เมื่อปรากฏความผิดซึ่งหน้ากระทำลงในที่โรฐาน ความผิดประเภทนี้มีได้จำกัด ว่าต้องเป็นประเภทตามที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ต้องเป็น ความผิดซึ่งหน้าที่ปรากฏต่อหน้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ไม่ใช่ซึ่งหน้าบุคคลอื่นแล้วมาบอก กล่าวต่อเจ้าพนักงานอีกทอดหนึ่ง มิฉะนั้นเจ้าพนักงานไม่มีอำนาจเข้าไปโดยไม่มีหมาย

ซึ่งในประเด็นนี้ ศาลฎีกาได้วินิจฉัยไว้ในคำพิพากษาฎีกาที่ ๔๘๑/๒๔๙๑ ว่า “เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองจะเข้าจับกุมผู้ใดในที่โรฐาน ในกรณีความผิดซึ่งหน้ากระทำลง ในที่โรฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๙๒(๒) นั้น หมายถึงกำลังกระทำ ความผิดอยู่ต่อหน้าเจ้าพนักงานผู้ค้นไม่ใช่รับคำบอกเล่ามาจากผู้อื่น”

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๙๘/๒๕๑๖ (ประชุมใหญ่) ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า การที่ผู้เสียหายกับ พวกซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจแต่ไม่ใช่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ได้แอบดูคนหลายคนเล่นการพนันกันอยู่บนบ้าน ของ ผู้มีชื่ออันเป็นที่โรฐานนั้น กรณีนี้ถือว่าเป็นความผิดซึ่งหน้าที่ผู้เสียหายเห็นกำลังกระทำลงตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๐

(๓) เมื่อบุคคลที่ได้กระทำความผิดซึ่งหน้าขณะที่ถูกไล่จับหนีเข้าไป หรือมีเหตุอันแน่น แน่น ควรสงสัยว่าได้เข้าไปซุกซ่อนตัวอยู่ในที่โรฐานนั้น ในกรณีนี้เกิดขึ้นจากการที่เจ้าพนักงานพบ บุคคลผู้กระทำความผิดซึ่งหน้าและกำลังจะจับกุม แต่ปรากฏว่าบุคคลนั้นหลบหนีเข้าไปในที่โรฐาน ต่อหน้าเจ้าพนักงานหรือในกรณีที่เจ้าพนักงานกำลังไล่ติดตามอยู่นั้น บุคคลนั้นหายไปโดยเจ้าพนักงาน มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะต้องหลบเข้าไปในที่โรฐานนั้นอย่างแนบเนียน เช่น มีคนแจ้งว่าเห็นบุคคลนั้นเข้า ไปในที่โรฐาน หรือในบริเวณนั้นมีที่โรฐานแห่งนั้นแห่งเดียว ซึ่งกรณีนี้ราษฎรไม่มีอำนาจเข้าไปเพื่อ จับกุมผู้กระทำความผิดในที่โรฐานได้ เมื่อบุคคลที่ได้กระทำความผิดซึ่งหน้าวิ่งหนีเข้าไปในที่โรฐาน เป็นต้น

(๔) เมื่อมีพยานหลักฐานตามสมควรว่าสิ่งของที่ได้มาโดยการกระทำความผิด หรือ ได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือมีไว้เพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรืออาจเป็น พยานหลักฐานพิสูจน์การกระทำความผิดได้ซ่อนหรืออยู่ในนั้น ประกอบทั้งต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่า เนื่องจากการเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ สิ่งของนั้นจะถูกโยกย้ายหรือทำลายเสียก่อน

ซึ่งความในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๙๒(๔) ใช้คำว่า “เมื่อมี พยานหลักฐาน ตามสมควร” ดังนั้นในการค้นโดยไม่มีหมายค้น ตามมาตรา ๙๒(๔) นี้ จะต้องปรากฏว่ามี พยานหลักฐานตาม สมควรก่อนว่าสิ่งของที่จะค้นน่าจะอยู่ในที่รโหฐานนั้น ไม่ใช่เพียงแต่สงสัย ก็จะทำให้มีอำนาจทำการค้นโดยไม่มี หมายค้นหรือคำสั่งของศาลได้

นอกจากนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๙๒(๔) เป็นกรณีที่ สิ่งของนั้นเป็น สิ่งของซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้ใช้ในการกระทำความผิด เพื่อจะใช้ในการกระทำ ความผิด หรืออาจเป็น พยานหลักฐานพิสูจน์การกระทำความผิดได้ เจ้าพนักงานก็สามารถค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายค้น

(๕) เมื่อที่รโหฐานนั้น ผู้ต้องถูกจับเป็นเจ้าบ้านและการจับนั้นมีหมายจับ หรือจับตาม มาตรา ๗๘ การเข้าไปในที่รโหฐานตามข้อยกเว้นนี้เป็นการเข้าไปเพื่อจับกุมผู้เป็นเจ้าบ้าน แต่ถ้าหาก เป็นการจับบุคคลอื่นที่อยู่ อาศัยกับเจ้าบ้าน พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะเข้าไปในที่รโหฐานเอง โดยไม่มีหมายค้นไม่ได้

คำว่า “เจ้าบ้าน” ตามคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๓๕/๒๕๓๖ ศาลฎีกาให้คำอธิบายว่า หมายความว่าถึง ผู้ เป็นหัวหน้าของบุคคลที่พักอาศัยอยู่ในบ้านหลังนั้น และรวมตลอดถึงคู่สมรสของผู้เป็น หัวหน้าด้วย เพราะบุคคล ดังกล่าวเป็นผู้รับผิดชอบในการครอบครองบ้านและปกครองผู้อยู่อาศัยใน บ้านหลังนั้น

ในส่วนของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๙๒ วรรคท้าย ได้บัญญัติ ให้พนักงาน ฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ทำการค้นโดยไม่มีหมายค้น ตามอนุมาตรา ๔ มีหน้าที่จัดทำและ ส่งมอบบันทึกแสดง เหตุผลที่ทำให้สามารถเข้าค้นได้ บันทึกการตรวจค้นและบัญชีทรัพย์สินที่ได้จากการ ตรวจค้นให้แก่ผู้ครอบครอง สถานที่ที่ถูกตรวจค้น พร้อมกับรายงานเหตุผลและผลของการค้นเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปด้วย ทั้งนี้ ก็เพื่อให้มีมาตรการในการตรวจสอบ และเพื่อประโยชน์ ในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่อาจได้รับผล เสียหายจากการค้นโดยไม่มีหมายค้น

๒.๒.๒ วิธีการออกหมายค้น โดยทั่วไป การค้นตัวบุคคลไม่จำเป็นต้องมีหมายค้น แต่การค้นเพื่อหา สิ่งของหรือตัวบุคคลในที่ รโหฐานจะต้องมีหมายค้น ในการขออนุญาตค้นนี้เจ้าพนักงานจะต้องทำเป็นหนังสือ เพื่อขอหมายค้น จากศาล และเจ้าพนักงานจะต้องมีเหตุที่จะออกหมายค้นตามกฎหมายด้วย ตามมาตรา ๖๙ แห่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งบัญญัติเหตุออกหมายค้นไว้ ๕ ประการ ดังต่อไปนี้

(๑) เพื่อพบและยึดสิ่งของซึ่งจะเป็นพยานหลักฐานประกอบการสอบสวน ใต้สวนมูล ฟ้อง หรือพิจารณา ซึ่งโดยปกติแล้วพยานหลักฐานที่ใช้พิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยอาจจะ เป็นพยานบุคคล หรือวัตถุพยานก็ได้ ซึ่งในกรณีของวัตถุพยานนั้นในเบื้องต้นศาลสามารถออก หมายเรียกให้บุคคลที่เป็นเจ้าของหรือ ผู้ครอบครองสิ่งของนั้น นำสิ่งของนั้นๆ มาส่งยังศาล แต่ในบาง กรณีเกิดปัญหาว่า เจ้าของหรือผู้ครอบครองสิ่งของ ไม่ยอมส่งมอบสิ่งของดังกล่าว ฉะนั้น ศาลจึงมี อำนาจออกหมายค้นเพื่อพบและยึดสิ่งของนั้นมาได้

(๒) เพื่อพบและยึดสิ่งของซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยผิดกฎหมาย หรือมีเหตุอัน ควรสงสัยว่าได้ใช้หรือตั้งใจจะใช้ในการกระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒(๑๘) ได้นิยามความหมายของคำว่า “สิ่งของ” หมายถึง สัมหาริมทรัพย์ซึ่งอาจใช้เป็น พยานหลักฐานในคดีอาญา ได้ โทรเลขและเอกสารอย่างอื่นๆ ซึ่งสิ่งของที่มีไว้เป็นความผิด เช่น อาวุธ ปืนเถื่อน เป็นต้น และสิ่งของที่ได้มาโดย ผิดกฎหมาย เช่น ทรัพย์สินที่ได้มาโดยการลักขโมยบุคคลอื่นมา แต่ไม่รวมถึงทรัพย์สินซึ่งได้มาโดยผิดกฎหมายโดย

ทางอ้อม เช่น โขมยเงินของบุคคลอื่นแล้วนำไปซื้อตุ๋น ตุ๋นที่ซื้อมาจากเงินที่ขโมยมานั้นไม่ใช่ของที่ได้มาโดยผิดกฎหมาย ส่วนสิ่งของได้ใช้หรือจะใช้ในการ กระทำความผิด เช่น ปืนใช้ยิงผู้อื่น เป็นต้น

การขอออกหมายค้นตามอนุมาตรา (๒) นี้ เจ้าพนักงานไม่ต้องระบุว่าเพื่อการสอบสวน เพื่อไต่สวนมูลฟ้อง หรือเพื่อพิจารณาเหมือนดังเช่นบัญญัติไว้ในอนุมาตรา (๑) เนื่องจากสิ่งของทั้งสาม สิ่งนี้ เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทั้งสิ้น จึงสามารถขอให้ศาลออกหมายค้นได้อยู่แล้ว

(๓) เพื่อพบและช่วยบุคคลซึ่งได้ถูกหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังไว้โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หมายค้นที่ออกตามอนุมาตรานี้ เพื่อวัตถุประสงค์เพื่อช่วยบุคคลที่ถูกจำกัดเสรีภาพโดยไม่ชอบด้วย กฎหมายให้บุคคลดังกล่าวได้รับอิสรภาพโดยเร็ว อันได้แก่บุคคลที่ตกเป็นเหยื่อของความผิดต่อเสรีภาพ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๑๐ ถึง ๓๑๓ หรือบุคคลที่ถูกควบคุมโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือ ถูกจำคุกผิดจากคำพิพากษา เป็นต้น

(๔) เพื่อพบบุคคลซึ่งมีหมายให้จับ โดยปกติแล้ว การจับบุคคลในที่รโหฐานนอกจาก จะต้อง มีหมายจับแล้ว เจ้าพนักงานจะต้องมีหมายค้นในที่รโหฐานด้วย ตามประมวลกฎหมายวิธี พิเคราะห์ความอาญา มาตรา ๘๑ และ ๘๒ ดังนั้น ถ้าหากเจ้าพนักงานต้องการจะจับผู้ที่ถูกหมายจับซึ่ง ชุกซ่อนตัวอยู่ในที่รโหฐานจะต้อง ปฏิบัติตามกฎหมายในเรื่องการค้นในที่รโหฐานเสียก่อน อย่างไรก็ตาม ถ้าหากว่าผู้ถูกจับเป็นเจ้าบ้าน เนื่องจากบ้าน เป็นที่รโหฐานโดยปกติจะต้องมีการออกหมายค้นก่อนจึง จะสามารถค้นได้ แต่ถ้าหากว่าผู้ถูกจับโดยมีหมายจับหรือ จับได้ตามข้อยกเว้นตามความในประมวลกฎหมายวิธีพิเคราะห์ความอาญา มาตรา ๗๘ นั้นเป็นเจ้าบ้านเสียเองแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องออกหมายค้นก็ได้ตามข้อยกเว้นในมาตรา ๘๒(๕)

แต่เจ้าพนักงานไม่สามารถขอออกหมายค้นอย่างเดียวโดยที่เจ้าพนักงานไม่มีหมายจับ นั้น ไม่อาจกระทำได้ ตามความในประมวลกฎหมายวิธีพิเคราะห์ความอาญา มาตรา ๗๐

(๕) เพื่อพบและยึดสิ่งของตามคำพิพากษาหรือตามคำสั่งของศาล ในกรณีที่จับหรือ จะ ยึดโดยวิธีอื่นไม่ได้ ในกรณีที่ข้อเท็จจริงปรากฏขึ้นในภายหลังศาลมีคำพิพากษาแล้วว่าทรัพย์สินที่ถูกลัก ไปในคดี ดังกล่าวอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น ในกรณีนี้โจทก์อาจขอหมายค้นจากศาลเพื่อพบ และยึดสิ่งของนั้นใน ที่รโหฐานได้ ดังนั้น เหตุออกหมายค้นตามอนุมาตรา ๕ นี้ก็เพื่อจะให้คำบังคับตาม คำพิพากษาหรือคำสั่งศาล เป็นไปโดยสมบูรณ์นั่นเอง

๒.๒.๓ การบังคับตามหมายค้น ประมวลกฎหมายวิธีพิเคราะห์ความอาญา มาตรา ๘๗ กำหนดให้ การจัดการตามหมาย ค้น เจ้าพนักงานผู้มีชื่อในหมายค้นหรือผู้รักษาการแทน ซึ่งต้องเป็นพนักงานฝ่ายปกครอง ตั้งแต่ระดับ สาม หรือตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นร้อยตำรวจตรีขึ้นไปเท่านั้นมีอำนาจเป็นหัวหน้าไปจัดการให้เป็นไป ตามหมายนั้น

๒.๒.๔ การค้นที่รโหฐานต้องกระทำในเวลากลางวัน โดยทั่วไป การค้นที่รโหฐานต้องกระทำใน เวลากลางวัน กล่าวคือ ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้น และตก ถ้าหากกระทำในเวลากลางคืนการค้นนั้นย่อมมิชอบด้วย กฎหมาย สำหรับวิธีการค้นในที่ สาธารณสถานนั้น กฎหมายไม่ได้มีกำหนด ไว้ว่าจะต้องค้นเฉพาะในเวลากลางวัน เท่านั้น ดังนั้น ในที่ สาธารณสถานแม้ในเวลากลางคืนซึ่งประชาชนโดยทั่วไปก็มีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ เจ้า พนักงาน ผู้ค้นจะค้นในที่ สาธารณสถานในเวลากลางวันหรือกลางคืนก็ได้

อย่างไรก็ดี การค้นในที่รโหฐานไม่จำกัดเด็ดขาดว่าจะต้องทำการค้นในเวลากลางวัน เท่านั้น ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๙๖ จึงได้บัญญัติข้อยกเว้นที่พนักงาน ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ สามารถทำการค้นในที่รโหฐานในเวลากลางคืนได้ใน ๓ กรณี คือ

(๑) เมื่อลงมือแต่ในเวลากลางวัน ถ้ายังไม่เสร็จจะค้นต่อไปในเวลากลางคืนก็ได้ ๑๒ เป็น กรณีที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจทำการค้นโดยชอบในเวลากลางวันแล้วปรากฏว่า ยังหาบุคคล หรือสิ่งของที่ต้องการไม่พบหรือค้นหาสิ่งของได้บางส่วนแต่ยังไม่ครบถ้วน และเจ้าพนักงานฝ่าย ปกครองและตำรวจเชื่อว่า ถ้าทำการค้นต่อไปจะค้นพบหรือค้นหาได้ครบตามที่ต้องการ แต่อย่างไรก็ตามจะต้องเป็นการค้นที่ต่อเนื่องกันไป ตั้งแต่เวลากลางวันและกลางคืน หากค้นในตอนกลางวันแล้วไม่ พบ แล้วกลับเข้ามาค้นใหม่ในตอนกลางคืนไม่ได้

อย่างไรก็ดี การค้นในเวลากลางคืนตามความในอนุมาตรา (๑) นี้ไม่จำเป็นต้องมีผู้ใด อนุญาตให้ค้นในเวลากลางคืน แต่เป็นเรื่องดุลยพินิจของเจ้าพนักงานผู้ค้นเองว่าเห็นสมควรที่จะทำการ ค้นต่อเนื่องไปในเวลา กลางคืนอีกหรือไม่

(๒) ในกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง หรือซึ่งมีกฎหมายอื่นบัญญัติให้ค้นได้เป็นพิเศษ จะทำการ ค้นในเวลา กลางคืนก็ได้ โดยปกติแล้วในกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่งไม่มีกำหนดไว้ในกฎหมายว่าอย่างไรถือว่า เป็นกรณีฉุกเฉิน จึงเป็น ดุลยพินิจของเจ้าพนักงานเช่นเดียวกันว่าเป็นกรณีฉุกเฉินหรือไม่ เช่น ถ้าเจ้าพนักงานจะต้องรองกว่าพระอาทิตย์ ขึ้นอาจจะทำให้บุคคลหรือสิ่งของที่ต้องการพบอาจถูกหลบหนี หรือถูกนำพาไปจากที่รโหฐานนั้น เป็นต้น

ในกรณีที่มีการค้นตามกฎหมายพิเศษเฉพาะเรื่องให้อำนาจเจ้าพนักงานสามารถทำ การค้นในเวลา กลางคืนได้ เช่น พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ.๒๔๙๕ มาตรา ๒๐ พระราชบัญญัติ ศุลกากร (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ.๒๔๙๗ มาตรา ๑๒ และพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๑๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยา เสพติด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๓๔ มาตรา ๑๔ เป็นต้น

(๓) การค้นเพื่อจับผู้ร้ายหรือผู้ร้ายสำคัญจะทำในเวลากลางคืนก็ได้ แต่ต้องมีอนุญาต พิเศษจาก ศาลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

๒.๒.๕ อำนาจของเจ้าพนักงานผู้ค้น โดยปกติแล้ว ถ้าหากว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่รโหฐานที่ จะถูกค้นยินยอมให้ค้น ตามหมายค้น เจ้าพนักงานก็จะต้องทำการค้นภายในขอบเขตที่กฎหมายบัญญัติไว้ แต่ อย่างไรก็ตาม หากว่าเกิดปัญหาขึ้นว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่รโหฐานนั้นไม่ยินยอมให้ทำการค้นหรือพยายาม ขัดขวางการค้นจงเจ้าพนักงาน เจ้าพนักงานจะสามารถดำเนินการอะไรได้บ้างหรือไม่

ด้วยเหตุนี้ กฎหมายจึงได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปฏิบัติตามหมายค้นของเจ้า พนักงานผู้ค้น ว่า เจ้าพนักงานผู้ทำการค้นมีอำนาจดำเนินการต่างๆ ดังนี้

(๑) ถ้าเจ้าของหรือคนที่อยู่ในที่นั้นหรือผู้รักษาสถานที่ที่จะค้นไม่ยอมให้เจ้าพนักงาน เข้าไป เจ้า พนักงานมีอำนาจใช้กำลังเพื่อเข้าไปในสถานที่ที่ต้องการค้นได้ ในกรณีจำเป็นเจ้าพนักงาน สามารถจะเปิดหรือ ทำลายประตูบ้าน ประตูเรือน หน้าต่าง รั้ว หรือสิ่งกีดขวางอย่างอื่นในทำนอง เดียวกันนั้นได้

(๒) ถ้าเจ้าพนักงานมีเหตุอันควรสงสัยว่า บุคคลซึ่งอยู่ในที่ซึ่งเจ้าพนักงานกำลังค้นหรือ จะค้น จะ ขัดขวางถึงกับทำให้การค้นนั้นไร้ผล เจ้าพนักงานผู้ค้นมีอำนาจนำตัวผู้นั้นควบคุมไว้หรือให้อยู่ ในความดูแลของเจ้า พนักงานในขณะที่ทำการค้นเท่าที่จำเป็น เพื่อมิให้บุคคลนั้นขัดขวางถึงกับทำให้ การค้นนั้นไร้ผล

ซึ่งเหตุอันควรสงสัยนี้ เจ้าพนักงานผู้ค้นเป็นผู้ที่สงสัยขึ้นมาเองว่าบุคคลที่อยู่ในสถานที่ ซึ่งกำลังทำการค้น หรือบุคคลที่อยู่ในสถานที่ซึ่งเจ้าพนักงานกำลังจะเข้าไปทำการค้นน่าจะขัดขวาง ถึงกับทำให้การค้นไร้ผล และเมื่อเจ้าพนักงานมีเหตุสงสัยดังกล่าวเกิดขึ้น เจ้าพนักงานผู้ค้นก็มีอำนาจ เอาตัวผู้ที่ขัดขวางหรือผู้ที่ขัดขวางการค้นไปควบคุมไว้

(๓) ถ้าเจ้าพนักงานมีเหตุอันควรสงสัยว่า บุคคลดังกล่าวได้เอาสิ่งของที่ต้องการพบซุก ซ่อนในร่างกาย เจ้าพนักงานผู้ค้นก็มีอำนาจค้นตัวผู้นั้นได้ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๕

๒.๒.๖ วิธีปฏิบัติการณ์ในที่รโหฐาน การค้นในที่รโหฐานเป็นมาตรการที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างมากในการ ดำเนินคดีอาญา และการค้นในที่รโหฐานยังเป็นการแสวงหาพยานหลักฐานที่จะใช้ยื่นผู้กระทำความผิด ด้วย ฉะนั้น กฎหมายจึงกำหนดวิธีปฏิบัติในการค้นในที่รโหฐานไว้หลายประการ ดังนี้

(๑) ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ทำการค้นในที่รโหฐานสั่งเจ้าของหรือคนที่อยู่ ในนั้น หรือผู้รักษาสถานที่ซึ่งจะค้นยอมให้เข้าไปโดยมิหวงห้าม อีกทั้งให้ความสะดวกตามสมควรทุก ประการในอันที่จะจัดการตามหมาย ทั้งนี้ให้เจ้าพนักงานผู้นั้นจะต้องแสดงหมายค้นด้วย หรือถ้าเป็น การค้นโดยไม่มีหมายค้น เจ้าพนักงานจะต้องแสดงนามและตำแหน่งของตนเองด้วย

ในกรณีนี้กำหนดให้เจ้าพนักงานต้องสั่งเจ้าของหรือคนที่อยู่ในนั้น หรือผู้รักษาสถานที่ ซึ่งจะค้นยอมให้ค้น ถ้าหากไม่ยอมให้ค้นเจ้าพนักงานก็สามารถใช้กำลังได้ตาม มาตรา ๘๔ วรรคสอง แต่ ถ้าหากเจ้าพนักงานเข้าไปโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้นั้น เช่น บุคคลดังกล่าวไม่ได้อยู่ในสถานที่ที่จะค้น การกระทำของเจ้าพนักงานอาจเป็นความผิดฐานบุกรุกได้

(๒) ในกรณีค้นหาสิ่งของที่หายถ้าพอทำได้ จะให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสิ่งของสิ่ง นั้น หรือผู้แทนของเขาไปกับเจ้าพนักงานในการค้นนั้นด้วยก็ได้

ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองย่อมสามารถทราบดีกว่าเจ้าพนักงานผู้ค้นว่า สิ่งของนั้นเป็นสิ่งของหายหรือไม่ ประกอบกับเป็นการป้องกันการป้องกันการโต้แย้งจากเจ้าของหรือผู้ ครอบครองสถานที่ที่ตรวจค้นนั้นด้วย

(๓) ก่อนลงมือทำการตรวจค้น เจ้าพนักงานผู้ค้นจะต้องแสดงความบริสุทธิ์เสียก่อน และเท่าที่สามารถจะทำได้ให้ค้นต่อหน้าผู้ครอบครองสถานที่หรือบุคคลในครอบครัวของผู้นั้น หรือถ้า หาบุคคลเช่นว่านั้นไม่ได้ก็ให้ค้นต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคน ซึ่งเจ้าพนักงานได้ขอร้องให้มาเป็น พยาน

แต่ถ้าหากเป็นการค้นที่อยู่หรือสำนักงานของผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งถูกควบคุมหรือขัง อยู่ให้นำตัวผู้นั้นมาและทำการค้นต่อหน้าผู้นั้น ถ้าผู้นั้นไม่สามารถหรือไม่ตั้งใจมากำกับ ผู้นั้นจะตั้ง ผู้แทนหรือให้พยานมากำกับได้ ถ้าผู้แทนหรือพยานไม่มีให้ค้นต่อหน้าบุคคลในครอบครัวหรือต่อหน้า บุคคลอื่นอย่างน้อยสองคน ซึ่งเจ้าพนักงานขอร้องให้มาเป็นพยาน

การแสดงความบริสุทธิ์ของเจ้าพนักงานก็อาจจะกระทำโดยที่ เจ้าพนักงานแสดงให้ผู้ ครอบครองที่รโหฐานที่ถูกค้นเห็นว่า ในร่างกายของเจ้าพนักงานผู้ทำการค้นไม่มีสิ่งของอะไรที่อาจจะ นำไปซุกซ่อนในที่รโหฐานนั้นแล้วอ้างว่าค้นได้ในที่รโหฐานนั้น

ในประเด็นเกี่ยวกับพยานที่มากำกับการค้นที่รโหฐานของเจ้าพนักงาน ศาลฎีกาได้ วินิจฉัยไว้ในฎีกาที่ ๓๙๕/๒๕๑๙ ว่า “การที่ตำรวจค้นบ้านโจทก์ต่อหน้าคนในบ้านคนหนึ่งซึ่งตบอดทั้ง สองข้างและหูหนวกกับบุคคลอีกคนหนึ่งซึ่งเชิญมาเป็นพยานในการตรวจค้นด้วยนั้น เมื่อไม่ได้ความว่า เจ้าพนักงานตำรวจสามารถทำการค้นต่อหน้าบุคคลอื่นที่กล่าวแล้วได้ จึงอาจเป็นกรณีที่เจ้าพนักงาน ตำรวจสามารถกระทำเท่าที่สามารถจะทำได้ และไม่อาจจะหาบุคคลอื่นใดมาเป็นพยานในการค้นมากไปกว่านั้น ถือได้ว่าเป็นการค้นที่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๒ แล้ว

(๔) ในการค้นนั้น เจ้าพนักงานต้องพยายามมิให้มีการเสียหาย และกระจัดกระจาย เท่าที่จะทำได้

๒.๒.๗ วิธีปฏิบัติเมื่อทำการค้นแล้ว เมื่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจทำการค้นเรียบร้อยแล้ว กฎหมายก็กำหนดวิธี ปฏิบัติหลังจากทำการค้นของเจ้าพนักงานด้วย ดังนี้

(๑) สิ่งของซึ่งยึดได้ในการค้น ให้ห่อหรือบรรจุหีบห่อดีตราไว้ และให้ทำเครื่องหมายไว้เป็นสำคัญ เนื่องจากการเก็บสิ่งของที่ยึดมาได้นั้นจะต้องใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีทั้งในชั้นสอบสวน และในชั้นศาลจึงมีความจำเป็นที่จะต้องป้องกันมิให้มีการสับเปลี่ยน ทำให้เสียหายหรือทำให้ไร้ค่า ซึ่ง สิ่งของที่เจ้าพนักงานค้นได้

(๒) เจ้าพนักงานผู้ค้นจะต้องบันทึกรายละเอียดแห่งการค้น และสิ่งของที่ค้นได้นั้นต้อง มีบัญชีรายละเอียดไว้ นอกจากนั้นเจ้าพนักงานจะต้องอ่านบันทึกการค้นและบัญชีสิ่งของนั้นให้ผู้ ครองครองสถานที่ บุคคลในครอบครัว ผู้ต้องหา จำเลย ผู้แทนหรือพยานฟังด้วย แล้วแต่กรณี แล้วให้ ผู้นั้นลงลายมือชื่อกำกับไว้ด้วย

(๓) เจ้าพนักงานที่ค้นโดยมีหมาย จะต้องรีบส่งบันทึกและบัญชีสิ่งของดังกล่าว พร้อม ด้วยสิ่งของที่ยึดมาถ้าพอจะส่งได้ ไปยังผู้ออกหมายหรือเจ้าพนักงานอื่นตามที่กำหนดไว้ในหมาย ใน กรณีที่ค้นโดยไม่มีหมายโดยเจ้าพนักงานอื่นซึ่งไม่ใช่พนักงานสอบสวน ให้ส่งบันทึก บัญชี และสิ่งของไป ยังพนักงานสอบสวน หรือเจ้าหน้าที่ใดซึ่งต้องการเหล่านั้น

ดังนั้น เมื่อเจ้าพนักงานทำการค้นแล้ว เพื่อเป็นหลักฐาน กฎหมายจึงกำหนดให้มีการ บันทึกการค้นและการจัดทำบัญชีรายละเอียดสิ่งของที่เจ้าพนักงานยึดมาได้เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งใน ประเด็นนี้ศาลฎีกาได้วินิจฉัยไว้ในคำพิพากษาฎีกาที่ ๘๓๗/๒๔๘๓ ว่า “ข้อปฏิบัติในบทมาตรา ๑๐๒ , ๑๐๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นแต่กำหนดวิธีการอันหนึ่งที่เจ้าพนักงานจะต้อง กระทำ ไม่ได้บังคับว่าถ้าไม่ปฏิบัติตามนั้นแล้วจะไม่ให้รับฟังเสียเลยว่าได้ค้นของกลางได้ที่บ้านของ จำเลย” เพราะฉะนั้น ตามความเห็นของศาลฎีกาแสดงว่า บทบัญญัติมาตรา ๑๐๓ นี้เป็นบทบัญญัติที่ เป็นข้อปฏิบัติมิใช่บทบัญญัติที่เป็นบทบังคับอันจะมีผลให้พยานหลักฐานที่ได้มานั้นเป็นพยานหลักฐาน ที่ห้ามมิให้รับฟังตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖

๒.๒.๘ ขอบเขตของการค้น การค้นในที่รโหฐานจะต้องค้นเพื่อหาตัวคนหรือสิ่งของที่ต้องการค้นเท่านั้น แต่ อย่่างไรก็ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๙๘ ได้บัญญัติข้อยกเว้นไว้ ๒ กรณี คือ

(๑) ในกรณีที่ค้นหาสิ่งของโดยไม่จำกัดสิ่ง เจ้าพนักงานผู้ค้นมีอำนาจยึดสิ่งของใดๆ ซึ่ง น่าจะใช้เป็นพยานหลักฐานเพื่อเป็นประโยชน์หรือยืนยันผู้ต้องหาหรือจำเลย

โดยปกติ หมายค้นจะต้องระบุลักษณะสิ่งของที่ต้องการค้นตาม มาตรา ๖๐(๔)(ค)๒๘ แต่ ถ้าหากเจ้าพนักงานไม่อาจทราบได้แน่ชัดว่าบุคคลที่ถูกกล่าวหาเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่ แต่เจ้า พนักงานเห็นว่า หากมีการค้นบ้านของบุคคลนั้นอาจจะได้พบสิ่งของที่สามารถจะใช้เป็นพยานหลักฐาน ยันบุคคลนั้นได้ ดังนั้น เจ้าพนักงานอาจจะระบุให้ทำการค้นสิ่งของโดยไม่จำกัด ซึ่งจะทำให้เจ้า พนักงาน ผู้ค้นมีอำนาจค้นสิ่งของใดๆ ต่อไปได้อีกโดยไม่จำกัด และเมื่อเจ้าพนักงานค้นได้แล้วเจ้า พนักงานผู้ค้นยังมีอำนาจยึดสิ่งของที่ค้นได้ด้วย แต่สิ่งของที่เจ้าพนักงานสามารถยึดไปได้นั้นน่าจะใช่ เป็นพยานหลักฐานเพื่อเป็นประโยชน์หรือยืนยันผู้ต้องหาหรือจำเลยด้วย

(๒) เจ้าพนักงานซึ่งทำการค้นมีอำนาจจับตัวบุคคลหรือยึดสิ่งของอื่นที่ค้นนั้น ได้เมื่อมี หมายอีกต่างหาก หรือในกรณีความผิดซึ่งหน้า

๒.๒.๙ ผลของการค้นในที่รโหฐานโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ในกรณีที่เจ้าพนักงานทำการค้นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย กล่าวคือ เจ้าพนักงานทำการ ค้นโดยไม่มีหมายค้น และไม่เข้าข้อยกเว้นที่เจ้าพนักงานสามารถค้นได้โดยไม่มีหมายค้น ตามที่บัญญัติ ไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๙๒ (๑)-(๕) การกระทำดังกล่าวของเจ้าพนักงาน จะส่งผลกระทบต่อที่สำคัญ คือ พยานหลักฐานที่ได้มาจากการค้น จะถูกตัดออกไปจากการพิจารณาของ ศาล กล่าวคือ พยานหลักฐานจะรับฟังไม่ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖ และถ้าหากว่าพยานหลักฐานชิ้นนั้น เป็นพยานหลักฐานที่สำคัญของคดี เช่น ในความผิดฐานครอบครอง ยาเสพติด พยานหลักฐานที่สำคัญในคดีก็คือ ยาเสพติดของกลางที่เจ้าพนักงานสามารถยึด มาได้ ถ้าปรากฏว่ายาสเสพติดของกลางนั้นได้มาจากการค้นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ยาเสพติดนั้นย่อม ไม่สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีนั้นได้ และมักจะส่งผลให้ศาลยกฟ้องในคดีดังกล่าว เพราะไม่ มีพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด และอาจจะส่งผลให้บุคคล ดังกล่าวถูกปล่อยตัวไป

๒.๓ การค้นในที่รโหฐานโดยความยินยอม

๒.๓.๑ การค้นในที่รโหฐานโดยความยินยอม

ศาลฎีกาได้วางบรรทัดฐานไว้ในฎีกาที่ ๑๑๖๔/๒๕๔๖ ว่าการค้นที่รโหฐานโดยไม่มีหมาย ค้น หากผู้ครอบครองที่รโหฐานยินยอมโดยสมัครใจให้เจ้าพนักงานเข้าไปค้นได้ก็ไม่ทำให้เป็นการค้น โดยมีชอบด้วยกฎหมาย ถือว่าเป็นบรรทัดฐานที่สำคัญว่าผู้ทรงสิทธิยินยอมสละสิทธิในกรณีการค้นที่ รโหฐานจะต้องมีหมายค้นได้ ซึ่งทำให้สิ่งของที่ได้มาจากการค้นนั้นรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

จากคำพิพากษาฎีกาดังกล่าว จึงทำให้เกิดบรรทัดฐานเกี่ยวกับหลักฐานในการค้นที่ รโหฐานโดยความยินยอมหลายประการด้วยกัน ดังนี้

(๑) การค้นที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้น หากเจ้าของที่รโหฐานยินยอมให้ทำการตรวจ ค้นก็จะทำให้การค้นที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นไม่เป็นการค้นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(๒) ความยินยอมขอมเจ้าของที่รโหฐานต้องเกิดขึ้นจากความสมัครใจ กล่าวคือ ต้อง ไม่เกิดขึ้นจากการที่เจ้าพนักงานได้ทำการขู่เข็ญหรือหลอกลวงด้วยประการอื่น เพื่อให้เจ้าของที่รโหฐาน ให้ความยินยอมในการค้น

(๓) เมื่อการค้นที่รโหฐานไม่เป็นการค้นโดยมิชอบ สิ่งของที่ได้มาจากการค้นที่รโหฐาน โดยความยินยอมนั้นสามารถที่จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้